

"בפרי הארץ" "פרשת בהעלותך"

"ויהי בנסוע הארון"

"וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מִשְׁנֵה קוֹמָהּ יִקְרָה וַיִּפְצוּ אֲיֹבָיִךְ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵי אֵיךְ מִפְּנֵיךְ"

רמב"ן: ויהי בנסוע הארון - עשה לו סימן מלפניו ומלאחריו לומר שאין זה מקומו. ולמה כתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז א), לשון רש"י. ולא פירש לנו הרב מה הפורענות הזו שהוצרך להפסיק בה, כי לא נזכר כאן בכתוב פורענות קודם ויהי בנסוע הארון. ולשון הגמרא שם, פורענות שנייה ויהי העם כמתאוננים (להלן יא א), פורענות ראשונה דכתיב ויסעו מהר ה' (פסוק לג), ואמר רבי חנינא מלמד שסרו מאחרי ה'. וכתב הרב בפירושו שם, בתוך שלשת ימים למסעם התאוו תאוה האספוסוף להתרעם על הבשר כדי למרוד בה'. ואלו דברי תימה, שהרי פורענות ויהי העם כמתאוננים כתובה ראשונה ושל תאוה שניה, ושתיהן סמוכות. אולי סבר הרב שנכתבו שלא כסדרן, רמז על הראשונה באמרו "מהר ה'", כי שמא מעת נסעם חשבו לעשות כן, והפסיק וכתב את השנייה ואחר כך חזר לראשונה. ואין בזה טעם או ריח.

אבל: ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה. והפסיק, שלא יהיו שלש פורעניות סמוכות זו לזו ונמצאו מוחזקים בפורענות. וקרא החטא "פורענות" אף על פי שלא אירע להם ממנו פורענות. ושמא אלמלא חטאם זה היה מכניסם לארץ מיד.

פירוש הריב"א: ויהי בנסוע הארון ויאמר משה וגו'. פירש"י עשה לה סמניות לפניו ולאחריו לומר שאין זה מקומו. פי' שהיה לו לכתוב פרשה זו בפ' דגלים כדקתני התם במס' שבת פ' כל כתבי הקדש. ולמה נכתב כאן כדי להפסיק בין פורענות לפורענות וכו' פי' האחד שסרו מה' כתינוק הבורח מבית הספר. והאחד ממתאוננים שנתלוננו על הבשר. ואי אמרת מאי טעמא עשה סימן מן נו"ן ולא מאות אחרת. י"ל דלהכי נקט אות נו"ן שהיא חמשים מפני שהם חמשים פרשיות למפרע מכאן ועד אותו מקום שהיתה ראויה ליכתב אותה פרשה דויהי בנסוע דהיינו בפ' במדבר סיני דה"ל למכתב אצל ונסע אהל מחנה הלויים וגו' שהרי הארון נוסע תחלה ואח"כ אהל מועד ודוק בקראי ותמצא כמנין ולהכי הויין הפוכות להורות כמנין נ' פרשיות למפרע ואם תרצה לבקש תמנה למפרע ותמצאם.

אור החיים: ויהי בנסוע הארון וגו' קומה ה' וגו'. צריך לדעת כוונת המאמר, ויתבאר הכתוב על פי דבריהם (ע"ח של"ב פ"א) שרשמנו בכמה מקומות שטעם הליכת ישראל במדבר היתה לברר ניצוצי הקדושה השבויות ברשות שוכן מדבר ציה, וצריך אתה לדעת כי החיצונים ישנם בב' הדרגות א' הוא בחינת המסית והמפתה לנדבק בו להרע ולהשחית, ב' בחינת המזיק והמחבל ואין בטבעו לפתות, ובא המאמר כאן ויהי בנסוע הארון כי כשנוסע ומתדבקים בו כל ניצוצי הקדושה וכשמתבררים ניצוצי הקדושה מתפוצצים ומשתברים הקליפות, והוא מאמר קומה ה', ויפוצו אויביך שהם הקליפות הנאחזות בניצוצי הקדושה יתפוצצו, ואליהם רמז בתיבת ויהי לשון צער, וכנגד בחינת הרע המפתה את האדם אמר וינוסו משנאיך מפניך פירוש אותם בחינות המשניאים דרך ה' בלבנות בני אדם ינוסו, ואומר לשון רבים לצד היותם רבים המפתים כמאמרם ז"ל ביומא (סט ב) שיש יצר הרע של עבודה זרה ושל זנות וכו', וכל זה בנסוע פירוש בדרך נסיעה, וכשהיה חונה היה אומר באופן אחר, כי ה' כשחונה במקום אחד יגיד בזה כי המקומות שלא חנה שם לא היה שם בירור ניצוצי הקדושה שיצטרך לחנות שמה ויספיק מעבר דרך שם, ובמקום אשר יחנה שם יגיד כי שם יש ניצוצי הקדושה שצריך להתעכב בשבילם שם.

ועל זה היה מכין משה ואומר בנחה שובה ה' רבבות אלפי ישראל, פירוש ששייב ניצוצי הקדושה לקבץ כל הרבבות ואלפים הנקראים ישראל כי כל ניצוצי הקדושה יקראו ישראל ואולי שרמז בתיבת אלפי לשון מעלה ורבנות, ותמצא כי ניצוצי הקדושה אשר שבה ס"מ הרשע היו רבים ונכבדים, **וצא ולמד רות מנין** יצתה, ויכוין משה בזה להתפלל להתעצם כח קדושת ישראל בעזר ה' לנצח ולברר כל אשר ימצא במקום ההוא.

בעל הטורים: "ובנחה יאמר שובה יקוק רבבות אלפי ישראל" **ובנחה**. כתיב בה"א, כנגד ד' דגלים ומחנה לויה. בפסוק "ויהי בנסע" י"ב תיבות כמו שיש בפסוק "ולכל היד החזקה" שהוא סוף התורה. ובפסוק "ובנחה" יש בו ז' תיבות כמו שיש בפסוק "בראשית" שהוא תחילת התורה, לומר שהוא חשוב ספר תורה בפני עצמו (שבת קטז א). והתחיל ב'ו' וסיים ב'ל' על שם הליכות עולם לו (חבקוק ג ו). כל פרשה שיש בה כדי ללקט פ"ה אותיות, כמו ויהי בנסע הארון מצילין אותה מפני הדליקה (שבת קטז א). לכך סמוך לו ותבער במ אש, לומר לך שמצילין הפרשה שיש בה פ"ה אותיות מן האש. ועל כן מילה שעולה פ"ה מצלת מדינה של גיהנם (שבת קלז ב).

מלבי"ם: ובנחה, בעת הגיע למקום שבו חנו אמר שזה כדי להניח רבבות אלפי ישראל היגעים מן הדרך. ושובה הוא מענין מנוחה כמו שכתוב בשובה ונחת תושעון (ישעיה ל), בענין שהנסיעה הוא נגד האויבים והחניה הוא להרגיע את ישראל.

סגסג "מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' האם צריך לומר ויתן לך במוצאי שבת ליו"ט, ובמוצאי יו"ט?

תשובה: לא ממוצאי שבת ליו"ט ולא מיו"ט לחול. {עיין פרי מגדים תצא}

ב' האם אוכלים מלווה מלכה במוצאי יו"ט?

תשובה: לפי הרמב"ם אוכלים והמשנ"ב לא העתיק דין זה ולמעשה המנהג שלא אוכלים והחזו"א החמיר בזה. {עיין סימן ש'}

חושן משפט

א' האם יש חיוב השבה לגוי?

תשובה: התיבות כתב שלא ויש חולקים. {עיין סימן שמח}

ב' האם אסור לגזול פחות משוה פרוטה?

תשובה: אסור. {עיין סימן שמח}

אבן העזר

א' איטר באיזה רגל חולץ?

תשובה: י"א בשניהם וי"א שאין לו תקנה. {עיין סימן קסג' סעיף כה'}

ב' יהודיה שילדה מגוי האם הבן יהודי?

תשובה: יהודי, אבל פגום לכהונה. {עיין סימן ד' סעיף א'}

יורה דעה

א' האם יש מצות כתיבת ס"ת בזה"ז?

תשובה: לרא"ש מקיימים בקניית ספרי לימוד וכך פסק השו"ע הסימן רע' ויש נוהגים דוקא ס"ת כמשמעות הרמב"ם.

ב' האם יש מצוות שילוח הקן כשיש ביצה אחת?

תשובה: יש מצוה. {עיין סימן רצב' סעיף א'}

"ה' רועי לא אוזסר"

אמר דוד: ה' רועי הוא אלי כרועה לצאן הזן אותם וא"כ היכן הלא אחסר ואף מה שנראה לי נגד רצוני באמת הוא אך לטובתי והמשיל לו מהצאן אשר לפעמים ירצה לו השה לעלות ממקום שכנו והרועה לא יניח אותה לנוד אנה ואנה והשה לא יבין למה אשר באמת כוונת הרועה לטוב יען כי אך פה מקום מרעה דשן ושוב וז"ש בנאות דשא ירביצני מה שהוא מרביץ אותי על מקומי הוא למען הנאות דשא אשר פה.

ופעמים נהפוך הוא: כי השה רוצה לנוח ולהרגיע והרועה לא יניח אותה לנוח ומנהל אותה הלאה נגד רצונה ובאמת הוא לטובה יען כי שם מי מנוחות וצריך לשתות אחר אכילה וז"ש על מי מנוחות ינהלני מה שמנהל אותי ממקומי הוא למען המי מנוחות אשר שם. כן הקב"ה רועה אותנו וכשרואה מצבנו לא שוב מעתיק אותנו ע"ד אחר ואנחנו כאשר לא נדע ולא נבין הטוב הצפון בזה לנו ומצטערים אנחנו ובאחרית אז מתבוננים אנחנו כי בחמלת ה' עלינו עשה לנו כזאת.

ואמר עוד: גם כי אלך בגיא צלמות וגו' כי לפעמים רואים אנחנו כי גם באחרית הדבר לא נצמח מזה שום טוב והוא רק ענין רע אשר נתן לו ה' לענות בו ע"ז אמר דוד המלך ע"ה גם כי אלך בגיא צלמות שהוא כולו רע עכ"ז לא אירא רע י כי מסתמא צריך

לקבל יסורין להזדכך חומרו המבדיל אותו בינו לבין קונו. וז"ש כי אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמוני.

”מפרי הארץ”

סימן – ע”כ

בעניין: דיני סחיטה בשבת

א: פירות העומדים לאכילה האם מותר לסחטם לצורך משקה- זיתים וענבים, תותים ורימונים, פירות במקום שנוהגים לסוחטן למשקה, פירות שבמקום אחר נסחטים למשקה ומביאים לכאן, פירות שבמקום אחר נסחטים למשקה ואין מביאים לכאן, פירות שמקצתן בנ”א אין סוחטים אפילו שיש להם הרבה?

תשובה: זיתים וענבים חייב וכן אסור כל פירות במקום שנוהגים לסחטו או שדרך להוליך המשקה ממקום למקום אבל פירות שרק מקצת בני אדם סוחטים ואחרים אפילו שיש להם הרבה לא סוחטים לרמ”א מותר ולמג”א אסור.

ב: האם מותר למצוץ זיתים וענבים, תותים ורימונים, פת שרויה במרק, והאם מותר לשימם בפה ולמצוץ ולהשליך הפסולת?

תשובה: נחלקו הפוסקים אם מותר למצוץ פירות ולהלכה יש להחמיר בזיתים וענבים שאיסורם מהתורה אך בתותים ורימונים וכן בפת שרויה מותר וכן מותר לשים בפיו ולמצוץ ואחר כך להשליך הפסולת.

ג: האם מותר לסחוט תפוזים לתוך סלט פירות ומדוע, ומה הדין אם התפוזים בוסר- לאלתר ולאחר זמן. [ומאיזה אב מלאכה, בה”ל?]

תשובה: מותר דמשקה הבא לאוכל כדמי ובבוסר יש מתירים ור”ת אסור משום בורר ולא לתר הט”ז מתיר ומג”א אסור.

ד: סחיטת לימונים – בפ”ע, לתוך סוכר, ע”ג דגים או סלט?

תשובה: השו”ע מתיר כי בזמנו לא סחטו לשתייה אך בזמנינו בפני עצמו אסור ולתוך סוכר מחלוקת ויש להקל וע”ג דג וסלט מותר {סק’ כב’}

ה: מלפפון חמוץ או שיפקה הספוג בנוזלים, האם מותר לסחוטו לצורך אכילתו?

תשובה: מותר. {סעיף ז’}

ו: קוביות קרח – מהמקפיא ולשים בתוך כוס מים, להוציא מהמקפיא ולהניח כך, לרסק כדי שיהיו חתוכות יותר קטנות?

תשובה: לשים בתוך כוס מים מותר להוציא מהמקפיא למחבר מותר ולמגן אברהם אסור לרסק לחתיכות מותר. {סעיף ט וי’}

ז: בקבוק משקה קפוא – האם מותר לרסקו בשביל שימס, והאם מותר לעשותו “ברד”?

תשובה: לרסק שימס אסור וברד מותר.

ח: נשפכו מים או שאר משקין האם מותר להניח ע”ז בגד, מגבת, סמרטוט רצפה?

תשובה: בגד ומגבת אסור וסמרטוט מותר.

ט: הטובל בשבת ממה יזהר?

תשובה: מסחיטה בשער ובזקן.

י: האם יש צביעה – קפה במים, תבלין שנותנים בשביל צבע בתבשיל, צביעת מים שאח”כ עומדים לנוי, תכשיר שבאסלה שיש לו גם צבע, ניקוי לכלוך הצבוע בבגד לבן או בבגד צבוע?

תשובה: קפה מותר תבלין בשביל צבע מותר וטוב להימנע לנוי אסור תכשיר שבאסלה אסור ניקוי לכלוך שצבוע בגד אסור ויש מקלים כי הוא דרך לכלוך. {סעיף יט’ סק’ נו’ נט’ ביאור הלכה ד”ה ליתן כרכום ואורחות שבת פרק טו’}

רח' הר' קוק 1 ב"ב 0533107467

mprihaaretz@gmail.com

"מפרי הארץ"

"מבית הוועד"

מהרב יוסף צבי דויטש שליט"א

"מילה בשבת"

מילה מותרת בשבת שנאמר "ביום השמיני ימול" ביום אפילו בשבת {שבת דף קלב}

ובסימן רסו' סעיף יד' כתב השו"ע יש להיזהר שלא ימולו שני מוהלים מילה אחת בשבת שזה ימול וזה יפרע אלא המל הוא עצמו יפרע.

וכתב על זה הרמ"א: ולא מצאתי ראייה לדבריו ואדרבה נראה לי דשרי דהא מילה דחייא שבת כמו עבודה במקדש שכמה כוהנים היו עובדים ומחללים שבת דמאחר דשבת ניתן לדחות הרי הוא כחול לכל דבר וכו'. ומסיים הרמ"א ועל כן טוב להחמיר לכתחילה אע"פ שמדינא נראה לי מה שכתבתי.

כתב הגר"א: לשאלו על הרמ"א דלכאורה אין ראייה דעבודה בשבת הותרה וכמ"ש ביומא מו' ע"ב מה שאין כן במילה דמשמע דדחוייה היא וכתב להוכיח כן.

ולפי הגר"א: יוצא שנחלקו השו"ע והרמ"א אם מילה בשבת הותרה או דחוייה לפי השו"ע דחוייה ולכן רק אם עושה מצווה שלמה יכול למול ולכן שני מוהלים לא ימולו ולפי הרמ"א שמילה הותרה ולכן גם שני מוהלים יכולים למול.

ויש לחדד: את הדברים דהנה הטור בסעיף ז' וז"ל וכתב הרב אליעזר הלוי אם האב יודע למול אין לו למול בשבת אם יש אחר שיודע למול דהא מילה הוא פסיק רישיה גבי דידיה דהוא מכוון לתקן את בנו אבל לגבי אחר לא מיקרי תיקון ושרי ומיהו אם אין אחר שיודע למול ימול הוא.

הבית יוסף הביא דבתרומת הדשן: סימן רסה' כתוב שנהגו העולם שלא ליזהר בהא דהרב אליעזר הלוי ודברי הר"א הלוי הם על פי הגמרא שבת קלג' מילה בצרעת שהאב לא ימול אם יש אחר וזה ראייה שכל דבריו לענין שבת רק אם מילה בשבת דחוייה ולכן אם אפשר על ידי אחר לא ימול האב ותרומת הדשן לפי זה למד שמילה הותרה בשבת שלא כמו בצרעת ולכן האב יכול לכתחילה למול והשו"ע בסימן רסו' סעיף ז' כתב אדם שלא מל מעולם לא ימול בשבת שמא יקלקל ונמצא מחלל שבת ואם כבר מל פעם אחת מותר ואפילו הוא אביו ופסק כהתרומת הדשן שמילה הותרה ולפי הגר"א בסעיף יד' צריך ביאור אבל זה ודאי פשוט שגם אם מילה היא דחוייה אפשר להסביר שאם התורה כתבה שצריך למול בשבת והרי המצווה למול היא על האבא אז את זה התורה התירה במפורש שאביו ימול בשבת וכל מה שכתב הגר"א לפי השו"ע שמילה דחוייה בשני מוהלים.

והיה אפשר להסביר שנחלקו הרמ"א והשו"ע בדבר אחר: שהרי מדוע הרמ"א צריך להביא ראייה מעבודת הכהנים הרי אם מילה הותרה הרי ודאי שהכל מותר אלא נחלקו מל ולא פרע שנחשב שלא מל השו"ע למד שמעשה המילה לא נחשב בכלל ונחשב כעושה חבורה ורק שעושה את הפריעה מחשיב את מעשה המילה למילה לכן הוא לא ימול בשני מוהלים שהרי המוהל הראשון שלא פורע עושה רק חבורה ולא דומה לעבודת הכהנים שלמד השו"ע שכל פעולה היא מצווה גמורה לכן אפשר שכמה כהנים היו עובדים אבל הרמ"א למד שמל ולא פרע שכל זמן שלא פרע חיסר במעשה המצווה אבל כל חלק במילה היא מצווה ולזה הביא ראייה מעבודת הכהנים שאפילו שעד שלא נגמרה הקרבת הקורבן לא קורבן ובכל אופן אפשר שכמה כוהנים יעשו את העבודה כך גם במילה אפשר שאחד ימול שזה גם מצווה ואחד יפרע שזה גם מצווה.

דברי הבית הלוי: (עה"ת תחילת פרשת לך לך) על הפסוק התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי ביני ובינך מביא דחקרו הראשונים אם מצות מילה היא בגדר הסרת החסרון דהערלה היא מום באדם הישראלי ובמילה מפרידים את החסרון ממנו ולו אם הוא הוספת מעלה וקדושה וכתב הביה"ל שנוכל לומר ששתי הבחינות הם בחיתוך ופריעה שהחיתוך הוא הסרת העורלה מעליו ובזה מוציא עצמו מכלל כותים שנקראו ערלים כי כל הגויים ערלים ובחיתוך מבדיל עצמו מהם.

ואח"כ: באה הפריעה והיא לאות ברית קודש להתקשר ולהתקדש בקדושת ישראל להיות עם אחד וע"ז אנו מברכים בברכות המילה וצאצאיו חתם בברית קודש דהחיותם של הברית באה על ידי הפריעה.

דברי הביה"ל: מאוד מתאים עם דברי הרמ"א שהמילה ופריעה הם שני מצוות אבל האמת שגם לפי דברי השו"ע שהכול מצווה אחת זה ודאי שמצווה אחת שמחולקת לשני חלקים שאחד שרק מקיים הסרת הערלה וכול קיום המצוות שלו הם הסרו מרע ואין לו את החלק הוספת הקדושה שזה העשה טוב ודאי שאי אפשר להגדירו שהוא בכלל ישראל השלם לכן ודאי שהוא מצווה אחת.